

НАРЕДБА № 71 от 09.08.2012 г. за придобиване на квалификация по професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“

Обн. - ДВ, бр. 65 от 24.08.2012 г., в сила от 24.08.2012 г.;

Издадена от министъра на образованието, младежта и науката

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 861020 „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“ от област на образование „Обществена сигурност и безопасност“ и професионално направление 861 „Сигурност“ съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 861020 „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“ съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на трета степен на професионална квалификация за специалността 8610201 „Търсене, спасяване и извършване на аварийно-възстановителни работи“.

Чл. 3. Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 6 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по специалността по чл. 2.

Раздел II

Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определят професионалните компетенции в края на обучението по професията, които гарантират на обучаемия възможност за упражняване на професията 861020 „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“.

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“ определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото минимално образователно равнище, описанието на професията, целите на обучението, резултатите от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

Заключителни разпоредби

§ 1. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 2. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

Министър: Сергей Игнатов

Приложение към чл. 2
Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“

Професионално направление:		
861	Сигурност	
Наименование на професията:		
861020	Спасител при бедствия, аварии и катастрофи	
Специалност:		Степен на професионална квалификация:
8610201	Търсене, спасяване и извършване на аварийно-възстановителни работи	трета

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за входящо минимално образователно равнище за лица, навършили 16 години

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 ЗПОО (утвърден от министъра на образованието, младежта и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г., изм. и доп. със Заповед № РД-09-04 от 8.01.2004 г., Заповед № РД-09-34 от 22.01.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 9.04.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.02.2005 г., Заповед № РД-9-1690 от 29.09.2006 г., Заповед № РД-09-828 от 29.06.2007 г., Заповед № РД-09-1891 от 30.11.2007 г., Заповед № РД-09-298 от 19.02.2009 г., Заповед № РД-09-1803 от 29.10.2009 г., Заповед № РД-09-621 от 18.05.2010 г., Заповед № РД-09-1728 от 1.12.2010 г., Заповед № РД-09-748 от 13.06.2011 г., Заповед № РД-09-1805 от 9.12.2011 г. и Заповед № РД-09-638 от 23.05.2012 г. входящото минимално образователно равнище за лица, навършили 16 години, е завършено средно образование или придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити.

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“ с придобиване на трета степен на професионална квалификация не се изисква кандидатите да притежават предишна професионална квалификация или професионален опит по други сродни професии от професионалното направление.

За обучение за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“ е необходимо лицата да притежават свидетелство за управление на МПС категория „С“.

За обучение по професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“ с придобиване на трета степен на професионална квалификация могат да кандидатстват лица, завършили курсове за професионално обучение по част от професията, или лица с професионален опит по тази професия. За тези кандидати е необходимо да се организира надграждащо обучение. Съдържанието на обучението се определя след сравняване на компетенциите и резултатите от ученето, описани в Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професията.

1.3. Изисквания към здравословното и психическото състояние на кандидата

Кандидатът за обучение, който ще упражнява професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“, трябва да бъде физически годен и психически здрав, което се удостоверява с медицинско свидетелство. Психологическата пригодност за упражняване на професията се определя в съответствие с изискванията на Закона за МВР.

1.4. Други изисквания

Кандидатът за обучение по професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“ трябва да не е осъждан за умишлено престъпление от общ характер и да не е уволняван дисциплинарно.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Спасителят при бедствия, аварии и катастрофи може да заема длъжности в Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“, в състави на многонационални спасителни екипи в страната и извън нея, в обектови и отраслови спасителни формирования, като изпълнява спасителни дейности при различни видове природни бедствия, промишлени аварии, инциденти с опасни вещества (радиоактивни, химически и биологични), автомобилни и железопътни катастрофи, ликвидиране на последиците от терористични актове и др., като изпълнява:

2.1.1. Инженерно-спасителни дейности:

- открива местата на бедстващи хора, пътищата за достигане до тях и определя общите параметри на бедствието, като осигурява достъп до пострадали и определя физическото и психическото им състояние;

- спасява пострадали и ги извежда (изнася или съпровожда) на безопасно място, евакуира застрашеното от бедствието население или го извежда в безопасен район;

- подава въздух на хора в изолирани помещения;

- изпомпва вода;

- възстановява проводимостта на пътища, пътни съоръжения и мостове;

- осветява района на извършване на спасителните работи в тъмната част на денонощието и локализира източниците на вторичните поразяващи фактори;

- спасява пострадали от високи места (етажи, дървета, покриви и др.), паднали в пещери или труднодостъпни места, като използва алпийска техника и екипировка; обезопасява сгради (фасади, покриви, стрехи и др.) и други съоръжения при силни ветрове и обледенявания;

- извежда пострадали от катастрофирали превозни средства, оказва долекарска помощ и транспортира при нужда болни и нуждаещи се през труднопроходими терени и при тежки метеорологични условия;

- извършва водолазноиздирвателни работи при наличие на необходимата квалификация;

- работи с цялата налична спасителна техника и апаратура съгласно квалификацията си;

- участва в издирване на веществени доказателства съвместно с компетентните органи.

2.1.2. Дейности по радиационна, химическа и биологична защита и екология:

- открива и идентифицира опасни вещества и материали;

- извършва необходимите измервания, включително и за метеорологичното обезпечаване;

- извършва спасителни, локализационни и ликвидационни дейности при инциденти с опасни вещества и материали;

- провежда деконтаминация на хора, техническо оборудване, материални средства, сгради, съоръжения, замърсени територии и др.;

- извършва локализационни и ликвидационни мероприятия при разливи на нефтопродукти във водоеми и по бреговете им;

- участва при извършване на дезинсекция и дератизация; използва средствата за колективна и индивидуална защита.

2.1.3. Неотложни аварийно-възстановителни работи:

- укрепва конструкции за обезопасяване извършването на спасителните и ликвидационните работи;
- разрушава конструкции, застрашени от самосрутване;
- изключва разрушени и повредени участъци от комунално-енергийни мрежи (КЕМ);
- локализира аварии по КЕМ;
- отводнява частни, обществени сгради и имоти;
- прокарва и обозначава временни пътища и пътни съоръжения и укрепва елементи от хидро-технически съоръжения (ХТС);
- участва в хуманитарни операции;
- транспортира катастрофирали моторни превозни средства (МПС).

2.1.4. Дейности по локализиране и гасене на пожари:

- локализира и гаси горски пожари;
- оказва съдействие при локализиране и гасене на пожари в населени места.

2.1.5. Медицински дейности:

- оказва долекарска помощ на пострадалите и ги евакуира до пунктовете за оказване на лекарска помощ;
- провежда санитарни и протиепидемични мероприятия и транспортира пострадали до болничните заведения;
- поема отговорност за предаване на загиналите на съответните органи.

2.1.6. Хуманитарни операции:

- спасява и запазва човешки живот по време на критични ситуации, природни бедствия и техните непосредствени последици на лица от други страни, особено на най-уязвимите от тях;
- осъществява краткосрочни операции по възстановяване и реконструкция на обекти от инфраструктурата с цел създаване на условия за живот на бедстващите;
- доставка на храна и стоки от първа необходимост за пострадалите от природни бедствия;
- изграждане на палаткови лагери за населението в страни, пострадали от природни бедствия.

2.1.7. Управление и контрол в района на извършване на спасителните работи

В своята работа спасителят при бедствия, аварии и катастрофи се ръководи от заповедите, разпорежданията и указанията на своите началници, от нормативните актове и документация, свързани с организацията, съдържанието и провеждането на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи (СНАВР).

При изпълнение на трудовата дейност той носи пълна отговорност за качеството на спасителните работи и отговаря за живота и здравето (своя и на колегите си), за техниката, както и за опазване живота и здравето на пострадалите граждани.

Спасителят при бедствия, аварии и катастрофи трябва да организира дейността си, да взема решения и да работи продължително време в трудни условия.

При упражняване на професията се изисква спасителят при бедствия, аварии и катастрофи да притежава умения за работа при променящи се задачи и условия; издръжливост при изпълнение на еднообразни рутинни дейности; умения за бързо, адекватно и отговорно вземане на решения; концентрация на вниманието и наблюдателност; да притежава добра памет, логическо мислене и комбинативност; съобразителност, гъвкавост и издръжливост на напрегната работа и стрес; умения за устно изразяване; технически усет и умения; готовност за самостоятелна работа и за работа в екип; дисциплинираност (готовност за точно и прецизно спазване на инструкции, указания и изисквания); търпение и упоритост при изпълнение на задачите; умение за работа с хора; умение за организиране на колективна трудова дейност; упражняване на контрол и оценяване на дейността на колегите си; умения за поемане на разумен риск, предприемчивост, настойчивост, инициативност и гъвкавост

при справяне с критични ситуации; спазване на обносните според професионалната етика и поддържане на приличен външен вид.

Спасителят при бедствия, аварии и катастрофи работи както на открито, така и на закрито при повишен риск и с опасни материали. Работи при екстремни метеорологични условия и температури. Работи на вода и на височина при наличието на опасни за здравето обстоятелства и условия.

Продължителността на работното време е в съответствие с изискванията на Закона за МВР или правилата за работа в многонационални формирания.

Спасителят при бедствия, аварии и катастрофи използва спасителна, инженерна, химическа, дозиметрична апаратура и техника, техническа и отчетна документация, колективни и индивидуални средства за защита, униформено и работно облекло и др. Използва компютърна, изчислителна и комуникационна техника, полигонни съоръжения, тренажори и симулатори.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Придобилият трета степен на професионална квалификация по професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“ може да продължи обучението си в курсове за придобиване на професионална квалификация за „Правоспособност за работа с източници на йонизиращи лъчения II и III квалификационно ниво“ съгласно изискванията на Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ).

Придобилият трета степен на професионална квалификация по професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“ може да продължи обучението си в курсове за придобиване на професионална квалификация или в целеви курсове за придобиване на правоспособност за инструктор по направленията: височинно спасяване с използването на алпийска техника, РХБЗ (радиационна, химическа и биологическа защита) и инженерна защита.

На основание Закона за МВР придобилият трета степен на професионална квалификация по професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“ може да продължи обучението си в курсове за придобиване на квалификация „Главен спасител“.

Придобилият трета степен на професионална квалификация по професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“ може да продължи обучението си в курсове за актуализиране или надграждане на придобитата професионална квалификация или в целеви курсове за придобиване на правоспособност за инструктор по направленията: височинно спасяване с използване на алпийска техника, РХБЗ и инженерна защита съгласно нормативната уредба на МВР.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД - 2011), утвърдена със Заповед № РД-01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, изм. и доп. със заповеди № РД-01-204 от 28.02.2011 г., РД-01-426 от 30.05.2011 г., РД-01-529 от 30.06.2011 г., РД-01-533 от 30.06.2011 г., РД-01-952 от 29.12.2011 г. и № РД-01-586 от 6.07.2012 г.

Придобилите трета степен на квалификация по професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“ могат да постъпват на работа на длъжности (професии) от единична група 5419 „Персонал, осигуряващ защита и сигурност“ от НКПД - 2011, както и на други длъжности, допълнени при актуализиране на НКПД.

Спасителят при бедствия, аварии и катастрофи може да работи в Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ - МВР, в съставите на многонационални спасителни екипи в страната и извън нея, в обектови и отраслови спасителни формирания за спасяване при бедствия, аварии и катастрофи.

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае основните правила за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда при работа с опасни вещества и материали; работи със спасителното оборудване, апаратура и друга техника; използва личните предпазни средства и индивидуалните средства за защита; назовава вредните фактори за здравето и безопасността на работещите; дефинира видовете инструктажи по ЗБУТ; познава основните принципи на социалното партньорство;

- познава основните нормативни документи в МВР - закони, правилници, наредби, инструкции, заповеди, наставления и др.; познава нормативните документи за изпълнение на задълженията си по търсене, спасяване и извършване на аварийно-възстановителни работи; познава структурата на организацията, в която работи, и правомощията на длъжностните лица;

- описва служебните задължения, отговорностите и правата на спасителите; познава правата и задълженията си като длъжностно лице по смисъла на НК (Наказателния кодекс), Закона за МВР и европейските норми за защита на правата и свободите на гражданите; дефинира правата и задълженията си като участник в трудовия процес;

- оперира с техническо оборудване (монитор, клавиатура, мишка) на компютърната система; владее системата Microsoft - Windows - Explorer, директории, файлове; създава нови папки, преименува, премества, копира - от и на дискета, CD и Флаш памет; изтрива и възстановява информация; възпроизвежда текстообработващи програми, умее да създаде нов документ, работи в интернет, с електронна поща, изпраща и получава съобщения;

- описва стопанското устройство на страната, разбира съществуващите икономически отношения, процеси и явления и прави изводи за факторите, които ги поражда; познава икономическите условия и правила за реализиране на доставки, снабдяване и отчитане на материалните средства в МВР; прилага правила за организиране на трудовата дейност и работното място;

- формулира проблеми, прави отчет за извършената работа, предава и получава информация по йерархичен ред, поддържа обратна връзка, дава ясни и смислени разпореждания, изготвя писмени доклади, рапорти и отчети; оперира с основните информационни и комуникационни средства в МВР; познава техническата, технологичната документация и специализираната литература.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление „Сигурност“

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- спазва правилата за водене, обработка и съхранение на документи, разграничава стандартизирани и унифицирани документи; назовава националните символи, символите и ритуалите в МВР; описва планиращите документи и организацията за изпълнението на текущите задачи, показва способност за решаването на възникнали проблеми, свързани със спасителните работи;

- разпределя ефективно работното си време; познава правилата за оценяване качеството на извършената работа в съответствие с нормативните изисквания; прилага изискванията на регламентиращите документи по класифицираната информация; формулира задачите;

- демонстрира увереност;

- участва активно при работа в екип, проявява загриженост и съдейства за изграждане на дух и доверие в екипа; демонстрира безпристрастен подход при решаване на проблем;

- описва методите и начините за гасене на пожари; познава инвентара за гасене на пожар; описва организацията на пожарогасителните дейности и спасяването и евакуирането на хора, животни и материални ценности;

- идентифицира анатомията и физиологията на човека; спазва правилата за оказване на долекарска помощ при наранявания, счупвания, травматични увреждания, отравяне с вредни вещества, заразяване с бактериологични средства и радиационни увреждания; прилага правилата за извършване на спешна реанимация;

- води професионален разговор на английски език.

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да умее да:

- попълва стандартизирани и унифицирани документи; планира и организира изпълнението на текущите задачи и решаването на възникнали проблеми, свързани със спасителните работи; оценява качеството на извършената работа в съответствие с нормативните изисквания; прилага изискванията на регламентиращите документи по класифицираната информация; формулира и участва при разпределяне на задачите;

- прилага методите и начините за гасене на пожари, работи с инвентара за гасене на пожари;

- оказва долекарска помощ при наранявания, счупвания, травматични увреждания, отравяне с вредни вещества, заразяване с бактериологични средства и радиационни увреждания, извършва спешна реанимация.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“ задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава различните видове бедствия от природен и техногенен характер, крупните производствени аварии и мерките за защита; изрежда основни способности за провеждане на СНАВР в огнище на поражение, като прилага организацията на работа при провеждане на СНАВР;

- назовава основните източници на риск в процеса на работа; познава начините за работа в екстремни условия, като демонстрира умения за работа със средства за механизация на инженерните работи;

- описва характеристиките и начина на работа на апаратурата, техниката и способите за извършване на издирвателни операции;

- използва способите и начините за извършване на радиационно и химическо разузнаване, дефинира видовете радиоактивни лъчения и методите за измерването им;

- познава мерките за безопасност при работа с радиоактивни вещества и описва защитните способности и използването на индивидуални и колективни средства за защита и състава и начините за приготвяне на дегазиращи, дезактивиращи и дезинфекциращи вещества и разтвори;

- познава организацията на дозиметричния контрол на облъчване и замърсяване с радиоактивни вещества, извършването на дегазация, дезактивация и дезинфекция и използваните технически средства;

- познава средствата и способите за ликвидиране на последствията от разливи на нефтопродукти във водоеми;

- познава алпийската екипировка, техника и приспособления; различава видовете възли, системи и опори при използване на алпийското оборудване и принципите при изграждането им;

- познава мероприятията при евакуация на хора, селскостопански животни, техника; изискванията за превоз на хора и за транспортиране на техника и материални средства;

- използва спасителната техника, апаратура и помощни средства.

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да умее да:

- прилага основните способности за провеждане на СНАВР при различните видове бедствия от природен и техногенен характер и създава организация на работа при провеждане на СНАВР;

- оценява точния източник на риск в процеса на работа и демонстрира работа в екстремни условия;
- управлява наличната апаратура и техника при издирвателни операции и оперира с всички средства за механизация на инженерно-спасителните работи;
- спазва мерките за безопасност при извършване на СНАВР;
- прилага основните способности за извършване на радиационно и химическо разузнаване и спазва стриктно мерките за безопасност при работа с радиоактивни вещества;
- използва индивидуални и колективни средства за защита;
- приготвя разтвори от дегазиращи, дезактивиращи и дезинфекциращи вещества;
- извършва деконтаминация;
- работи с апаратурата за дозиметричния контрол на облъчване и замърсяване с радиоактивни вещества;
- изгражда различни схеми от бонови заграждения;
- изгражда алпийски системи и опори с алпийската екипировка, техника и приспособления;
- използва максимално ефективно автомобилната, инженерната, химическата, спасителната и други техники, апаратура и помощни средства при масови бедствия;
- управлява автомобилна и друга техника съгласно изискванията на длъжностната характеристика и спазва изискванията за превоз на хора, техника и материални средства;
- познава изискванията за етично поведение с граждани по време на СНАВР.

4. Резултати от обучението

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
<i>Общи за професията „Спасител при бедствия, аварии и катастрофи“</i>	
1. Прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазва околната среда при изпълнение на служебните си задължения	1.1. Обяснява правилата за здравословни и безопасни условия на труд, за пожарна и аварийна безопасност и за борба с пожарите 1.2. Изброява мерките за безопасност при извършване на СНАВР 1.3. Обяснява вредното въздействие на опасните вещества (газове и газови смеси, механични и химични отпадъци) 1.4. Изброява правилата за безопасна работа с различните видове техника, апаратура, приспособления, агрегати, съоръжения и машини 1.5. Самостоятелно работи с инструменти, машини и съоръжения 1.6. Обезопасява работните места и площадки при необходимост 1.7. Разпознава опасните ситуации, които могат да възникнат при СНАВР 1.8. Правилно използва противопожарните и защитните средства, личните предпазни средства и специалната работна екипировка 1.9. Борави с отпадните продукти съгласно изискванията за опазване на околната среда 1.10. Описва правилата за превоз на техника, хора, материални ресурси и опасни товари
2. Разчита плановете и използва техническа и експлоатационна	2.1. Спазва правилата за защита на информацията в съответствие с изискванията 2.2. Разчита чертежи, схеми и друга специфична техническа и строителна документация

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
документация, изготвя сведения и използва нормативни документи и стандарти	2.3. Намира информация в стандарти, справочна и каталожна литература, в интернет – както на български, така и на чужд език 2.4. Демонстрира познаване на нормативната уредба в МВР – Закона за МВР, Правилника за прилагане на Закона за МВР, Закона за защита при бедствия, Закона за безопасно използване на ядрената енергия, Закона за класифицираната информация, наставления, инструкции и др.
<i>Специфични за специалност 8610201 Търсене, спасяване и извършване на аварийно-възстановителни работи</i>	
3. Използва компютърна, размножителна, копирна техника и техника за онагледяване	3.1. Създава текст, таблици и диаграми с помощта на компютър 3.2. Използва интернет и електронна поща 3.3. Снима, копира и създава документи 3.4. Работи с мултимедия и проектори
4. Работи с комуникационна техника, полигонни съоръжения, тренажори и симулатори	4.1. Описва системите за свързка, тяхното предназначение, възможности и мястото на монтирането им 4.2. Описва параметрите на тяхната поддръжка и правилното им съхранение 4.3. Описва правилата за работа с полигонни съоръжения, тренажори и симулатори 4.4. Работи с различните системи комуникационна техника 4.5. Използва специализиран софтуер за комуникационните средства
5. Участва в пожарогасителни дейности	5.1. Описва методите и начините за гасене на битови и горски пожари 5.2. Действа правилно при спасяване на хора и ценности от горящи сгради 5.3. Използва по предназначение средствата за гасене на пожари – пожарогасители, кофпомпи, димни шашки и др.
6. Оказва долекарска помощ на пострадали при бедствия, аварии и катастрофи (БАК)	6.1. Познава анатомията на човека, нараняването на тъканите, изгарянията, измръзванията, травматичните увреждания на скелета, шоките 6.2. Прави превръзки при наранявания и кръвотечения, шинира крайници и оказва долекарска помощ при счупване, изкълчване и навяхване 6.3. Извършва спешна реанимация (сърдечен масаж и изкуствено дишане) 6.4. Оказва долекарска помощ при отравяне с опасни вещества 6.5. Евакуира пострадали до медицинските пунктове 6.6. Поема отговорност за предаване на загиналите на съответните органи
7. Изпълнява мероприятия по	7.1. Открива и идентифицира опасни вещества и материали 7.2. Извършва деконтаминация на хора, техника, оборудване,

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
радиационна, химическа и биологична защита	<p>материални средства, сгради и съоръжения</p> <p>7.3. Извършва спасителни, локализационни и ликвидационни дейности при инциденти с опасни вещества и материали</p> <p>7.4. Участва при извършване на дезинсекция и дератизация</p> <p>7.5. Използва средствата за колективна и индивидуална защита</p>
	<p>7.6. Използва химическа техника и дозиметрична апаратура</p> <p>7.7. Извършва локализационни и ликвидационни дейности при инциденти с нефтопродукти</p>
8. Извършва инженерно-спасителни работи	<p>8.1. Открива, локализира и отбелязва местата, където има бедстващи хора</p> <p>8.2. Осигурява достъп до бедстващите (пострадалите), установява контакт с тях и определя физическото и психическото им състояние</p> <p>8.3. Спасява пострадали и ги извежда (изнася или съпровожда) на безопасно място</p> <p>8.4. Евакуира застрашено от бедствие население или го извежда в безопасен район</p> <p>8.5. Възстановява проходимостта на пътища, пътни съоръжения и мостове</p> <p>8.6. Прокарва временни пътища</p> <p>8.7. Подава въздух на хора в изолирани помещения и изпомпва вода</p> <p>8.8. Осигурява осветяване на района при извършване на спасителни работи в тъмната част на денонощието</p> <p>8.9. Локализира източниците на вторичните поразяващи фактори</p> <p>8.10. Обезопасява сгради, съоръжения (фасади, покриви, стрехи и др.) при силни ветрове и обледенявания</p> <p>8.11. Изважда пострадали от катастрофирали превозни средства и оказва първа долекарска помощ</p> <p>8.12. Транспортира болни и нуждаещи се през труднопроходими терени и при тежки метеорологични условия</p> <p>8.13. Извършва водолазноиздирвателни действия при наличие на необходимата квалификация</p> <p>8.14. Работи с необходимата спасителна техника и апаратура</p> <p>8.15. Участва в издирване на вещевени доказателства съвместно с компетентните органи</p>
9. Извършва неотложни аварийно-възстановителни работи	<p>9.1. Укрепва конструкции за обезопасяване извършването на спасителни и ликвидационни работи</p> <p>9.2. Разрушава конструкции, застрашени от самосрутване</p> <p>9.3. Изключва разрушени и повредени участъци от комунално-енергийната мрежа</p> <p>9.4. Локализира аварии по комунално-енергийната мрежа</p> <p>9.5. Отводнява частни и обществени сгради и имоти</p>

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	<p>9.6. Съдейства на гражданите при изваждане на имуществата от разрушени сгради</p> <p>9.7. Укрепва елементи от ХТС</p> <p>9.8. Участва в хуманитарни операции</p> <p>9.9. Тегли с буксир (транспортира) катастрофирали МПС</p> <p>9.10. Почиства пътното платно от разлети при катастрофа ГСМ</p>
<p>10. Управлява МПС и работи с автомобилната, инженерната, химическата и бронетанковата техника</p>	<p>10.1. Разпознава автомобилната, инженерната, химическата и бронетанковата техника по видове, марки и предназначение</p> <p>10.2. Разчита кинематични схеми и конструктивни чертежи на машини, механизми и схеми на електроуредбата на техниката</p> <p>10.3. Обяснява предназначението, устройството и действието на системите, агрегатите, възлите и елементите на различните спасителни техники</p> <p>10.4. Оценява общото техническо състояние на автомобила, инженерната, химическата и бронетанковата техника чрез външен технически преглед</p> <p>10.5. Обяснява реда и организацията на ежедневните и периодичните технически обслужвания на техниката</p> <p>10.6. Описва основните видове техническо обслужване и техните цели и задачи</p> <p>10.7. Изброява правилата за безопасно управление на МПС и движение на машините по пътищата и извън тях</p> <p>10.8. Попълва техническата документация за отчитане на изминат пробег, моторресурси, горива и работата на машините и агрегатите, с които работи</p> <p>10.9. Подготвя катастрофирали машини за евакуация (транспортиране или влачене), като използва инструменти, приспособления, такелажни и крепежни средства на влекача</p> <p>10.10. Използва ефективни начини за евакуиране</p>
<p>11. Извършва спасителни работи с използване на алпийско оборудване</p>	<p>11.1. Познава организацията и структурата на аварийно-спасителната дейност и мерките за безопасност при използването на алпийската екипировка за спасяване</p> <p>11.2. Разпознава видовете въжета и практическата им якост на опън. Знае изискванията за експлоатация, съхранение и маркиране. Води индивидуалната документация</p> <p>11.3. Описва видовете основни възли, възлите за свързване на въжета и помощните възли. Устройва видовете опори, като спазва правилата за изграждането им</p> <p>11.4. Изгражда различни видове системи за движение на спасители и елементи от системи за евакуация и транспорт на пострадали</p> <p>11.5. Устройва различни видове на системата „тролей“</p> <p>11.6. Познава начините на изграждане и транспортиране на спасители и пострадали</p>

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	11.7. Транспортира носилки през пресечен терен 11.8. Спасява хора от аварирали лифтови съоръжения и паднали в пропасти

5. Изисквания към материалната база

5.1. Учебни кабинети

В учебни кабинети се провежда обучението по теория на професията.

5.1.1. Учебни кабинети по обща и отраслова професионална подготовка

В учебните кабинети се провежда обучението по теория на задължителната обща и отраслова професионална подготовка.

5.1.1.1. Основно оборудване - учебни маси, столове, учебна дъска, флипчарт, катедра, технически средства и аудио-визуална техника (мултимедия, компютър и др.).

5.1.1.2. Помощно оборудване - маркери и моливи за чертане, хартия за флипчарта.

5.1.1.3. Учебни пособия - табла със схеми, литература за съответната дисциплина, учебни филми.

5.1.2. Учебни кабинети по специална спасителна подготовка

В учебен кабинет по специална спасителна подготовка се провежда обучението по теория и практика на професията.

5.1.2.1. Основно оборудване - обособено място за спасителна техника, инсталация за отвеждане на изгорелите газове от двигателите, учебни маси, столове, учебна дъска, флипчарт, катедра, технически средства и аудио-визуална техника (мултимедия, компютър и др.).

5.1.2.2. Помощно оборудване - маркери и моливи за чертане, хартия за флипчарта.

5.1.2.3. Учебни пособия - макети на агрегати и възли от спасителна техника, табла със схеми, литература за съответната дисциплина, учебни филми.

5.2. Учебно-тренировъчен комплекс

Учебно-тренировъчният комплекс се състои от шест полигона, в които се провежда обучението по практика на професията. Всеки полигон включва различен брой учебни центрове, оборудвани в зависимост от вида на спасителните работи.

5.2.1. Полигон за специална подготовка

Полигонът за специална спасителна подготовка се състои от следните основни учебни центрове:

- Учебен център за работа с моторни триони за рязане на дърво

Учебният център за работа с моторни триони се състои от работни места за отрязване на: вертикално разположени дървета; дърво, захванато в единия край при различни наклони; дърво на две подпори при различна височина на опорите; дърво, хоризонтално разположено на земята; дървета, паднали върху автомобил; депо за материали; склад за техника, лични предпазни средства, ГСМ и материали; маса полева; табло с нагледни материали.

- Учебен център за работа с моторен и електрически флекс

Учебният център за работа с моторен и електрически флекс се състои от работни места за рязане на: хоризонтално разположени метални конструкции и елементи; вертикално разположени метални конструкции и елементи; неметални конструкции (бетон, стоманобетон, строителни материали и др.); депо за материали; склад за техника, лични предпазни средства, ГСМ и материали; маса полева; табло с нагледни материали.

- Учебен център за работа с моторни и електрически къртачи

Учебният център за работа с моторни и електрически къртачи се състои от работни места за: прекъсване или пробиване на отвори в стоманобетонни конструкции, разположени под различни ъгли; прекъсване или пробиване на отвори в

стоманобетонени конструкции, разположени вертикално; прекъсване или пробиване на отвори в стоманобетонени конструкции, разположени хоризонтално; прекъсване на еркери и колони; поставяне на анкери; работа с моторни и електрически кърчачи при извършване на СНАВР; депо за материали; склад за техника, лични предпазни средства, ГСМ и материали; маса полева; табло с нагледни материали.

- Учебен център за работа с комбиниран хидравличен резач-разпъвач и хидравлични цилиндри

Учебният център за работа с комбиниран хидравличен инструмент се състои от работни места за: рязане на хоризонтално разположени метални тръби, профили и конструктивни елементи; рязане на различна височина на вертикално разположени метални тръби, профили и конструктивни елементи; повдигане, избутване и разединяване на стоманобетонени и метални елементи; изтегляне с вериги; спасителни работи при автокатастрофа; извършване на СНАВР при разрушения; депо за материали; склад за техника, лични предпазни средства, ГСМ и материали; маса полева; табло с нагледни материали.

- Учебен център за работа с въздушно-повдигателни възглавници (ВПВ)

Учебният център за работа с въздушно-повдигателни възглавници се състои от работни места за: спасяване на хора при разрушения; спасяване на хора от катастрофирани МПС; разединяване и избутване на конструкции и материали; повдигане на кръгли товари; повдигане и укрепване на стоманобетонени панели; депо за материали; склад за техника, лични предпазни средства, ГСМ и материали; маса полева; табло с нагледни материали.

- Учебен център за работа с тирфори и лебедки

Учебният център за работа с тирфори и лебедки се състои от работни места за: хоризонтално изтегляне на товарите; обръщане (преобръщане) на товарите; извършване на спасителни работи при катастрофи; депо за материали; склад за техника, лични предпазни средства, ГСМ и материали; маса полева; табло с нагледни материали.

5.2.2. Полигон за провеждане на спасителни работи при автомобилни катастрофи

Полигонът за провеждане на спасителни работи при автомобилни катастрофи се състои от два основни учебни центъра:

- Учебен център за извършване на спасителни работи при катастрофа на един или два автомобила

Учебният център за извършване на спасителни работи при катастрофа на един или два автомобила се състои от работни места за извършване на спасителни работи при автомобил: който е под наклон след катастрофата; обърнат на таван; обърнат на една страна; стоящ на колелата си; върху който са паднали дървета; превозващ течни отровни вещества; маса полева; табло с нагледни материали.

- Учебен център за извършване на спасителни работи при верижна катастрофа

Учебният център за извършване на спасителни работи при верижна катастрофа се състои от работни места за извършване на спасителни работи при: верижна катастрофа; верижна катастрофа с разлив (разпиляване) на опасно вещество; маса полева; табло с нагледни материали.

- Учебен център за извършване на спасителни работи при катастрофа с участие на мобилна установка за превоз на токсични вещества (течни и газообразни)

Учебният център за извършване на спасителни работи при катастрофа с участие на мобилна установка (цистерна) за превоз на токсични вещества се състои от работни места за извършване на: тампониране на пробойни по повърхността на цистерната; херметизиране на разхерметизиран люк на цистерна; преточване на токсичното вещество; спасяване на пострадали хора - обгазени, с травми и затрупани.

5.2.3. Полигон за провеждане на СНАВР при наводнение и разлив на нефтопродукти

Полигонът за провеждане на спасителни работи при наводнение и разлив на нефтопродукти се състои от следните основни учебни центрове:

- Учебен център за защита на защитна дига

Учебният център за защита на защитна дига се състои от работни места за: преустановяване на филтрация през хидротехническо съоръжение (ХТС) - земнонаситен тип; преустановяване на съсредоточена филтрация в сухия откос; защита на компрометиран участък от мокрия откос; възстановяване на слегнали участъци от кота корона на защитната дига.

- Учебен център за извършване на спасителни работи в заливаеми зони (в райони на наводнение)

Учебният център за извършване на спасителни работи в заливаеми зони (в райони на наводнение) се състои от работни места за: преустановяване на течове през шахти на канализационната мрежа; защита на жилищна сграда, застрашена от наводнение; евакуация на хора и ценности от наводнени сгради; аварийно източване на водохранилище чрез сифонно съоръжение; евакуация на хора и ценности от наводнени МПС; евакуация на хора от МПС, попаднало в бързотечащи води; евакуация на хора и ценности от наводнени сгради чрез използване на алпийско оборудване.

- Учебен център за ликвидиране на разливи от нефтопродукти във водоеми

Учебният център за ликвидиране на разливи от нефтопродукти във водоеми се състои от работни места за: защита на брегово съоръжение при разлив на нефтопродукти; ликвидиране на разливи от нефтопродукти с използване на бонови заграждения; ликвидиране на разливи от нефтопродукти по бреговата ивица.

- Учебен център за извършване на водолазноиздирвателни действия

Учебният център за извършване на водолазноиздирвателни действия се състои от работни места за: извършване на дейности по ремонт на изпускател на хидротехнически съоръжения (ХТС), издирване и изваждане на удавен; изваждане на потънал автомобил.

5.2.4. Полигон за провеждане на СНАВР при разрушени сгради вследствие на бедствия от природен или техногенен характер и терористична дейност

Полигонът за провеждане на СНАВР при разрушени сгради вследствие на бедствия от природен или техногенен характер или терористична дейност се състои от следните основни учебни центрове:

- Учебен център за разчистване на подходи и пътища към разрушени сгради

Учебният център за разчистване на подходи и пътища към разрушени сгради се състои от работни места за: инженерно разузнаване и обозначаване на затрупания участък; разчистване затрупанията по пътното платно от железобетонни (ЖБ) елементи с помощта на тирфор; разчистване затрупанията по пътното платно от ЖБ елементи с помощта на моторна лебедка; рязане на метал; разбиване на едрогабаритни ЖБ отломки; оказване на долекарска помощ при необходимост; възстановяване проходимостта на пътя.

- Учебен център за провеждане на СНАВР в прилежащи територии и обекти на разрушени сгради

Учебният център за провеждане на СНАВР в прилежащи територии и обекти на разрушени сгради - паркинг на сградата, се състои от работни места за: инженерно разузнаване, обозначаване на участъка и определяне местата на блокираните в превозни средства и под развалини хора; обозначаване на местата на откритите блокирани хора и границите на участъка; изваждане на пострадалите от затрупани леки автомобили по различни начини и способности; изваждане на пострадали от автобус чрез проникване по различни начини в него - през прозорците и покрива на автобуса; с използване на ножицата „резач-разпъвач" и пневматични инструменти; изваждане на пострадалите чрез пробиване на отвор в ЖБ елемент, лежащ върху автомобила, и проникване през предното стъкло; изваждане на пострадалите чрез отстраняване на

стоманобетонерна конструкция, подпряна странично на автомобил; гасене на горящ автомобил и изваждане на пострадалите от него; оказване на долекарска помощ на нуждаещите се; гасене на локалните пожари; осветяване на района за преминаване към нощни действия; обозначаване (надписване) по подходящ начин на обекта, дата, час и командата, извършила спасителните работи; изваждане на пострадалите чрез размятане на стоманобетонери елементи с помощта на ножицата резач-разпъвач; изваждане на пострадалите чрез пробиване на вертикални и хоризонтални отвори в стоманобетонери конструкции; изваждане на пострадалите чрез рязане на метални конструкции; изваждане на пострадалите чрез рязане на дървени конструкции; изваждане на пострадалите чрез повдигане на конструкция с пневматична възглавница; изваждане на пострадалите от ВиК шахта и тампониране на тръбите; осветяване на района за преминаване към нощни действия; събаряне на метални и стоманобетонери конструкции чрез дърпане с влекач и стоманено въже.

- Учебен център за провеждане на СНАВР в подземни етажи на разрушени сгради

Учебният център за провеждане на СНАВР в подземни етажи на разрушени сгради се състои от работни места за: инженерно разузнаване на участъка с помощта на технически средства; разузнаване на участъка с обучени кучета; обозначаване на района и местата на откритите затрупани пострадали и границите на участъка; подаване на въздух в изолирани помещения; изпомпване на вода от изолирани помещения; изваждане на пострадалите от затрупванията чрез пробиване на хоризонтални отвори в ЖБ елементи; изваждане на пострадалите от затрупванията чрез пробиване на вертикални отвори в ЖБ елементи; изваждане на пострадалите от затрупванията чрез рязане на метални елементи; изваждане на пострадалите чрез използване на пневматични инструменти; изваждане на пострадалите чрез ръчно разчистване на строителни отпадъци; укрепване на конструкции, застрашени от разрушаване по време на спасителните работи; оказване на долекарска помощ и евакуация на пострадалите.

- Учебен център за провеждане на СНАВР в разрушени участъци на сгради

Учебният център за провеждане на СНАВР в разрушени участъци на сгради се състои от работни места за: инженерно разузнаване на участъка по визуален способ; инженерно разузнаване на участъка с помощта на технически средства; разузнаване на участъка с обучени кучета; обозначаване на участъка и местата на откритите затрупани пострадали; изваждане на пострадалите от затрупванията чрез рязане на дървени конструкции; изваждане на пострадалите от затрупванията чрез рязане на метални конструкции; изваждане на пострадалите чрез прокарване на кладенци в затрупванията; изваждане на пострадалите чрез прокарване на галерии в затрупванията; изваждане на пострадалите чрез използване на въздушно-повдигателни възглавници; изпомпване на вода от приземно помещение; разчистване на затрупванията чрез използване на строителна механизация; осветяване на района за преминаване към нощни действия; оказване на долекарска помощ и евакуация на пострадалите; обозначаване (надписване с боя или спрей) по подходящ начин на обекта, датата, часа и командата, извършила спасителните работи.

- Учебен център за провеждане на СНАВР в частично разрушени участъци от сгради

Учебният център за провеждане на СНАВР в частично разрушени участъци от сгради се състои от работни места за: инженерно разузнаване на участъка по визуален способ; инженерно разузнаване на участъка с помощта на технически средства; разузнаване на участъка с обучени кучета; обозначаване на участъка и местата на откритите затрупани пострадали и границите на участъка; укрепване на тухлени стени до 7 м; укрепване на тухлени стени 10 - 12 м; укрепване на близки тухлени стени; укрепване на междуетажна плоча; укрепване на стълбищна клетка; преместване на

едрогабаритни отломки с помощта на тирфор и хидравличен инструмент с верига; разчистване на затрупванията чрез използване на строителна механизация.

- Учебен център за провеждане на СНАВР в частично разрушени сгради с използване на алпийски способности

Учебният център за провеждане на СНАВР в частично разрушени сгради с използване на алпийски способности се състои от работни места за: изграждане на обезопасителен парапет; изграждане на изкуствени опори; спускане на пострадали с наклонен тролей; спускане на пострадали с носилка с придружител; спускане на пострадали с лентов (вертикален) тролей и придружител; спускане на пострадали (извличане) с противотежест; проникване в асансьорна шахта и оказване помощ на пострадалите.

5.2.5. Полигон за провеждане на СНАВР при инциденти с радиоактивни, химически и биологични вещества

Полигонът за провеждане на СНАВР при инциденти с радиоактивни, химически и биологически вещества се състои от следните основни учебни центрове:

- Учебен център за извършване на СНАВР при инциденти с източници на йонизиращи лъчения (ИЙЛ)

Учебният център за извършване на СНАВР при инциденти с източници на йонизиращи лъчения се състои от работни места за: ликвидиране на радиационни аварии при автомобилни катастрофи и нелегален трафик на ИЙЛ; ликвидиране на радиационни аварии при железопътни катастрофи и нелегален трафик; ликвидиране на радиационни аварии в обекти, работещи с ИЙЛ; ликвидиране на радиационни аварии с ИЙЛ в скраб; провеждане на СНАВР при разрушения в условия на повишена радиоактивност; деконтаминация на хора и материали, замърсени с опасни вещества; деконтаминация на транспортни и материални средства, замърсени с отровни вещества.

Забележка. Поради спецификата на работа с ИЙЛ част от площадките на този учебен център са интегрирани в други учебни полигонали.

- Учебен център за извършване на СНАВР при инциденти с опасни химически вещества (газове под налягане)

Учебният център за извършване на СНАВР при промишлени аварии с отделяне на газове под налягане се състои от работни места за: проникване през затрупан вход за сградата; издирване на пострадали - визуално и с технически средства, и спасяване; ликвидиране на последствията от прекъснат главен тръбопровод с изпускане на газ под налягане.

- Учебен център за извършване на СНАВР при инциденти с опасни химически вещества (течни)

Учебният център за извършване на СНАВР при промишлени аварии с отделяне на течни опасни химически вещества се състои от работни места за: разчистване на разрушения и проникване в сградата; издирване на пострадали - визуално и с технически средства, и спасяване; ликвидиране на авария по съдовете, съхраняващи опасно вещество.

- Учебен център за извършване на СНАВР при инцидент с токсични химически вещества в подземни помещения

Учебният център за извършване на СНАВР при промишлени аварии с токсични химически вещества в подземни помещения се състои от работни места за: ликвидиране на авария в склада за химикали; разчистване на затрупвания в сградата, проникване в подземното помещение през решетки и прозорци; издирване и спасяване на пострадали работници - обгазени, с травми, затрупани.

- Учебен център за извършване на СНАВР при инцидент с токсични химически вещества в подземни резервоари

Учебният център за извършване на СНАВР при промишлени аварии с токсични химически вещества в подземни резервоари се състои от работни места за извършване

на спасителни работи при: разчистване на затрупване от строителна конструкция и материал на шахтите за проникване до подземните резервоари; издирване и спасяване на пострадали работници - обгазени, с травми, затрупани.

- Учебен център за извършване на СНАВР при инцидент с токсични химически вещества в открити резервоари

Учебният център за извършване на СНАВР при промишлени аварии с токсични химически вещества се състои от работни места за: запущване на пробойни в резервоар; разхерметизиран люк на цистерна; спасяване на пострадали работници - обгазени, с травми, затрупани.

- Учебен център за извършване на специална обработка

Учебният център за извършване на специална обработка се състои от следните работни места: работно място за приемане и изчакване на МПС; работно място за деконтаминация на транспортни средства, замърсени с опасни вещества (провежда се вътрешно и външно почистване на автомобила), и работно място за контрол на пълнотата на обработка.

На учебния център се монтира естакада, която се оборудва с необходимите детайли по предназначението на сектора. В материално отношение центърът се осигурява със: естакада; вишка; полиетиленови, плътни покривала за площ; четки - с дълга и с къса дръжка; АРС-14; маси; стол; документация - дневник за отчет и регистрация на преминалите пункта за Спо; химикалки, листове индиго; бланки имущество; стикери, етикети, полиетиленови плिकове - вакуумни плिकове; радиостанция; средства за сигнализация - табела, сигнална лента, колчета; автомобил; съд със замърсени материални средства (кош с полиетиленова торба); измервателни прибори; средства за радиовръзка (радиостанция); ИСЗ - защитно облекло за еднократна употреба „Тайвек“, защитни терлици, защитни ръкавици за еднократна употреба, филтриращи противогази ГП - 7ВМ.

На същия учебен център има работно място за деконтаминация на материални средства, замърсени с опасни вещества, и работно място за контрол на пълнотата на обработка. В материално отношение секторът се осигурява със: маси, оборудвани с деконтаминационни вани, решетъчна, обикновена (сгъваема) маса; стол; дървени скари; деконтаминационни вани; съдове със замърсени материални средства - кошове, контейнери; съд със замърсени ИСЗ (кош с полиетиленова торба); полиетиленови, плътни покривала за площ; средства за обозначаване и сигнализация - табели, знаци, колчета, конуси, сигнална лента; средства за радиовръзка (радиостанция); документация - дневници за регистрация; специализиран, химически автомобил „Ивеко“; технически средства за деконтаминация - пръскачки, пулверизатори; съдове за отпадъци; гъби, сорбиращи салфетки, четки с къси дръжки; осветителна мрежа; измервателни прибори; ИСЗ - защитно облекло за еднократна употреба „Тайвек“, защитни терлици, защитни ръкавици за еднократна употреба; филтриращи противогази ГП - 7ВМ.

- Учебен център за извършване на санитарна обработка (деконтаминация на замърсени спасителни екипи и население)

Учебният център за извършване на санитарна обработка (деконтаминация на замърсени спасителни екипи и население) се подразделя на шест учебни работни места: работно място за изчакване и приемане за обработка на замърсени с опасни вещества спасителни екипи; работно място за изчакване и приемане за обработка на замърсено с опасни вещества население; работно място за сваляне на замърсеното облекло; работно място за деконтаминация; работно място за контрол на пълнотата на обработка и работно място за обличане на чисто облекло.

В материално отношение центърът се осигурява със: палатка за деконтаминация с душ - DEKON; вани за деконтаминация на хора; технически средства за деконтаминация (пръскачки); палатки; маси, столове, манекени; документация,

информационни инструкции, бланки за регистриране на имуществото, химикалки, листове индиго; радиостанция; средства за сигнализация - табела, сигнална лента, колчета, подвижни прегради, дървени скари, закачалки, стелажки; хавлиени кърпи; чехли; покривала за тяло; полиетиленови опаковки; етикети и стикери; съд за замърсено имущество (кош с полиетиленова торба); съд за замърсени ИСЗ; пулверизатори, миещи вещества - течен сапун; съдове, в които се извършва обработка на вещи; салфетно руло хартия; съдове за отпадъци, съдове за замърсени материални средства; бутилки питейна вода; памучни тампони за почистване; защитно облекло за еднократна употреба, прахови маски за еднократна употреба, ръкавици (за еднократна употреба), терлици, измервателни прибори.

5.2.6. Полигон за провеждане на СНАВР при железопътни катастрофи

Полигонът за провеждане на СНАВР при железопътни катастрофи се състои от следните основни учебни центрове:

- Учебен център за извършване на СНАВР при железопътна катастрофа на цистерна, превозваща корозионни вещества

Учебният център за извършване на СНАВР при железопътна катастрофа на цистерна, превозваща корозионни вещества, се състои от работни места за: провеждане на химическо разузнаване в района на катастрофата; използване на вакуумдренажна възглавница; използване на тампонираща възглавница; използване на хидравличен деформатор; използване на тампониращи клинове; използване на пристягащи скоби; затваряне на дефектирал фланец; ограничаване и неутрализиране разлива на корозионното вещество по различен способ; събиране и преточване на токсично корозионно вещество.

- Учебен център за извършване на СНАВР при железопътна катастрофа на цистерна, превозваща газове под налягане

Учебният център за извършване на СНАВР при железопътна катастрофа на цистерна, превозваща газове под налягане, се състои от работни места за: провеждане на химическо разузнаване в района на катастрофата; ликвидиране на аварията чрез използване на термопластов брезент, събиране и ликвидиране на разлив, дървени запушалки, изолиране на аварирания люк с полимерен брезент, изолиране на тръба, изолиране на разхерметизиран обледен кран; ограничаване и неутрализация на разлива; събиране и преточване на токсичните вещества; защита на шахти и канализационни мрежи.

- Учебен център за извършване на деконтаминация

Учебният център за извършване на деконтаминация се състои от работни места за деконтаминация на: членовете на спасителните екипи; техническото и спасителното оборудване; дегазация на авариралата цистерна.

- Учебен център за извършване на СНАВР при железопътна катастрофа на пътнически влак с дерайлирал вагон

Учебният център за извършване на СНАВР при железопътна катастрофа на пътнически влак с дерайлирал вагон се състои от работни места за: изолиране и обозначаване на района на катастрофата; проникване през деформирана врата на вагон; придвижване по коридор на вагон с различни препятствия; проникване в деформирано купе; проникване и спасяване през прозорец; евакуация на пострадали.

- Учебен център за извършване на СНАВР при железопътна катастрофа на пътнически влак с дерайлирал и обърнат вагон

Учебният център за извършване на СНАВР при железопътна катастрофа на пътнически влак с дерайлирал и обърнат вагон се състои от работни места за: изолиране и обозначаване на района на катастрофата; повдигане и укрепване на вагона; проникване през покрива на вагона; проникване в деформирано купе; проникване и спасяване през свободните прозорци; евакуация на пострадали; спасяване

на пострадал от разрушения кантон; спасяване на пострадал от затиснат микробус; използване на строителна механизация при ликвидиране на катастрофата.

- Учебен център за извършване на СНАВР при железопътна катастрофа на пътнически влак с дерайлирал и силно деформиран вагон

Учебният център за извършване на СНАВР при железопътна катастрофа на пътнически влак с дерайлирал и силно деформиран вагон се състои от работни места за: изолиране и обозначаване на района на катастрофата; проникване през деформирана врата на вагон; придвижване по коридор на вагон с различни препятствия; проникване в деформирано купе; проникване и спасяване през прозорец; евакуация на пострадал; спасяване по алпийски методи; гасене на пожар във вагона.

6. Изисквания към обучаващите

6.1. По теория

Право да преподават теория по професията имат лица с висше образование с образователно-квалификационна степен „магистър" и/или „бакалавър" от областите на висше образование „Педагогически науки", „Природни науки, математика и информатика" и „Технически науки" от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с ПМС № 125 от 2002 г. (ДВ, бр. 64 от 2002 г.), в съответствие с професионалното направление, което преподават.

6.2. По практика

Право да преподават практика по професията имат лица с висше образование с образователно-квалификационна степен „магистър" и/или „бакалавър" от областите на висше образование „Педагогически науки", „Природни науки, математика и информатика" и „Технически науки" от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с ПМС № 125 от 2002 г. (ДВ, бр. 64 от 2002 г.), в съответствие с професионалното направление, което преподават.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания и умения.

Списък на използваните съкращения

ЗБИЯЕ - Закон за безопасно използване на ядрената енергия

МВР - Министерство на вътрешните работи

СНАВР - Спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи

БАК - Бедствия, аварии и катастрофи

ХТС - Хидротехнически съоръжения

ГСМ - Гориво-смазочни материали

КЕМ - Комунално-енергийни мрежи

ВПВ - Въздушно-повдигателни възглавници

СПО - Специална обработка

Речник

Деконтаминация - бързо и ефективно премахване (отстраняване) или обезвреждане на замърсителя с цел ограничаване на разпространението на замърсяването и намаляването му до максимално възможна степен.

Буксир - стоманено въже, което се използва за теглене или влачене на превозно средство.

Евакуация - организирано извеждане на хора и животни от застрашени райони и обекти и осигуряване и настаняване на безопасно място.